

Tájékoztató az EU-Mercosur partnerségi megállapodás ideiglenes bevezetéséről

Az Európai Unió tagállamai és a Mercosur országok közötti külkereskedelem során alkalmazható kedvezményes kereskedelmi szabályokról Kalácska Csaba vámtanácsadó a vámszakterület kamara által felkért szakértője adott rövid összefoglalót BŐVEBBEN

Ideiglenes hatályba lépett 2026. május 1-jével az Európai Unió és a Mercosur-államok közötti szabadkereskedelmi egyezmény kereskedelmi megállapodása. A múlt hónapban közzétett tájékoztatóban a megállapodás fő elemei első részének ismertetése történt meg, a mostani tájékoztató a megállapodás fő elemeinek második részét tartalmazza.

Szellemi tulajdonjogok

Átfogó szabályok vonatkoznak a szellemi tulajdonjogok védelmének és érvényesítésének teljes spektrumára, beleértve a szerzői jogokat, a védjegyeket, a formatervezési mintákat és a szabadalmakat. A polgári és közigazgatási végrehajtási rendelkezésekkel támogatott egyértelmű kötelezettségvállalások és együttműködési mechanizmusok révén erősíti a jogbiztonságot a jogosultak számára.

Különösen fontos a földrajzi árujelzőkről szóló külön szakasz. A megállapodás 344 uniós földrajzi árujelző és 220 Mercosur földrajzi árujelző tényleges elismerését és oltalmát biztosítja, az uniós szintű oltalomhoz hasonló oltalom mellett. Az oltalom a legtöbb felsorolt név esetében a hatálybalépéstől kezdve alkalmazandó, az előzetes használat vagy a korábbi jogok kivételével. A megállapodás védi a földrajzi árujelzők elnevezéseit a visszaéléssel, az utánzással és a félrevezető utalással szemben, és a bírósági jogorvoslatok mellett közigazgatási végrehajtásról is rendelkezik, beleértve a határintézkedéseket is. Lehetővé teszi továbbá további földrajzi árujelzők hozzáadását a jövőben.

Kis- és középvállalkozások

Felismerve a kisebb gazdasági szereplők előtt álló kihívásokat, a megállapodás külön fejezetet szentel a kis- és középvállalkozásoknak (kkv-k). Célja annak biztosítása, hogy a kkv-k ténylegesen kihasználhassák a megállapodás által teremtett lehetőségeket.

A legfontosabb intézkedések közé tartozik a piacra jutási feltételekkel kapcsolatos információk fokozott megosztása, valamint a díjszabásra, az adóra és a származási szabályokra vonatkozó információkat tartalmazó adatbázisok létrehozása a díjszabás szintjén. A fejezet kétoldalú együttműködést is létrehoz annak biztosítása érdekében, hogy a végrehajtás során figyelembe vegyék a kkv-k érdekeit. Bár nem teremtenek új piacra jutási jogokat, e rendelkezések célja az EU és a Mercosur közötti kereskedelemben való részvétel gyakorlati akadályainak csökkentése.

Versenypolitika

Az egyenlő versenyfeltételek biztosítása érdekében mindkét félnek átfogó versenyjogot és független versenyhatóságokat kell fenntartania. A megállapodás nem harmonizálja a versenyszabályokat, hanem megteremti a hatóságok közötti együttműködés és párbeszéd keretét.

A legfontosabb elemek közé tartoznak az olyan versenyellenes gyakorlatok esetén folytatott kétoldalú konzultációk, amelyek hatással lehetnek a felek közötti kereskedelemre vagy beruházásokra, valamint a nem bizalmas információk cseréje. A kereskedők és a befektetők számára e rendelkezések célja a kartellekből, az erőfölénnyel való visszaélésből vagy a versenyellenes összefonódásokból eredő piaci torzulásokhoz kapcsolódó kockázatok csökkentése, megőrizve ugyanakkor a nemzeti szintű végrehajtási autonómiát.

Támogatások

A megállapodás foglalkozik az állami támogatás lehetséges kereskedelemtorzító hatásaival, ugyanakkor elismeri, hogy a támogatások szükségesek lehetnek olyan legitim közpolitikai célkitűzések eléréséhez, mint az ipari fejlődés, a környezetvédelem vagy a társadalmi kohézió.

Szigorú tilalmak előírása helyett a megállapodás együttműködési mechanizmust hoz létre a felek között. Ez a mechanizmus a támogatási gyakorlatokkal és az ellenőrzési rendszerekkel kapcsolatos átláthatóságra, információcserére és párbeszédre összpontosít.

A megállapodás azt jelzi, hogy idővel fokozottan ellenőrzik a támogatásokkal kapcsolatos torzulásokat, miközben fenntartják a szakpolitikai mozgásteret a kormányok számára. Megteremti továbbá a támogatások átláthatóságával kapcsolatos jövőbeli együttműködés alapjait.

Állami tulajdonú vállalatok

Külön fejezet szabályozza az állami tulajdonú vállalatok és vállalatok kereskedelmi tevékenységeit. Az érintett vállalkozások kötelesek a vétel és eladás során a kereskedelmi megfontolásoknak megfelelően eljárni, feltéve, hogy az ilyen ügyletek nem közszolgáltatási kötelezettség teljesítését szolgálják. A hatály nem terjed ki a védelmi ágazatra, a közszolgáltatásokra vagy a 200 millió különleges lehívási jog alatti árbevétellel rendelkező vállalkozásokra. Kifejezetten megerősítést nyert, hogy a felek továbbra is létrehozhatnak állami tulajdonú vállalatokat vagy fenntarthatnak monopóliumokat. Az átláthatóságra vonatkozó rendelkezések potenciális összeférhetetlenség esetén lehetővé teszik az információcserét.

Kereskedelem és fenntartható fejlődés

A megállapodás a munkavállalói jogokra és a környezetvédelemre vonatkozó kötelezettségvállalásokat is tartalmaz. A felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy tiszteletben tartják és hatékonyan végrehajtják a nemzetközi munkaügyi egyezményeket és a többoldalú környezetvédelmi megállapodásokat, beleértve az éghajlatváltozásról szóló Párizsi Megállapodást is.

Figyelemre méltó újítás, hogy a Párizsi Megállapodást az átfogó megállapodás alapvető elemeként jelölték meg. Lehetővé teszi a megállapodás részleges vagy teljes felfüggesztését, ha valamely fél kilép a Párizsi Megállapodásból, vagy aláássa azt azáltal, hogy nem jóhiszeműen jár el. Emellett a megállapodás jogilag kötelező erejű kötelezettségvállalásokat tartalmaz az erdőirtásra vonatkozóan, beleértve az erdőirtás 2030-tól történő megállítására irányuló intézkedések meghozatalára vonatkozó kötelezettségeket is. Ez az első alkalom, hogy ilyen kötelezettségvállalásokat politikai nyilatkozatok helyett jogilag érvényesíthető kereskedelmi megállapodásba foglalnak.

Átláthatóság

A megállapodás célja, hogy kiszámítható és szabályokon alapuló szabályozási környezetet mozdítson elő a gazdasági szereplők számára. Előírja a kereskedelemmel kapcsolatos intézkedések elektronikus közzétételét, a vizsgálatokkal foglalkozó kapcsolattartó pontok kijelölését, valamint a szabályozások tárgyilagossá és pártatlan kezelését.

Felülvizsgálati és fellebbezési mechanizmusokról is rendelkezik a kereskedelemmel kapcsolatos közigazgatási határozatokban. A kereskedők számára ezek a rendelkezések csökkentik az információs aszimmetriákat és a szabályozási bizonytalanságot, különösen azokon a piacokon, ahol az időszerű és megbízható szabályozási információkhoz való hozzáférés hagyományosan korlátozott.

Kivételek

A felek biztonsági okokból vagy a közrend védelme érdekében eltérhetnek a kereskedelmi kötelezettségektől. A legfontosabb rendelkezések közé tartozik az olyan alapvető biztonsági érdekek védelme, mint a védelem vagy a válságkezelés, valamint a környezetvédelmi és egészségügyi intézkedések elfogadásának lehetősége (a GATT szabályaival összhangban). A megállapodás szabályozza továbbá a bizalmas információk védelmét, az adókijátszás elleni küzdelmet szolgáló adóügyi szuverenitást, valamint a vészhelyzetekre vonatkozó mechanizmusokat. A WTO-mentességekkel összhangban lévő intézkedések összeegyeztethetőnek tekinthetők. Az is biztosított, hogy a kivételek ne vezessenek önkényes megkülönböztetéshez.

Vitarendezés

Eljárásokat hoznak létre a rendelkezések értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatos nézeteltérések rendezésére. Rendelkezik a konzultációkról, a választottbírói testületekről, a kötelező erejű jelentésekről, az átláthatósági szabályokról és a testületi tagok magatartási kódexéről. Alternatív vitarendezési eszközként közvetítési mechanizmus is rendelkezésre áll.

A megállapodás tartalmaz egy jogsértésmentes panasztételi mechanizmust, amely szorosan a WTO rendszerén alapul. Ez lehetővé teszi a felek számára, hogy jogorvoslatért folyamodjanak, amennyiben a várt előnyöket olyan intézkedések semmisítik meg vagy gyengítik, amelyek hivatalosan nem sértik a megállapodást. Az ilyen kifogások azonban kivételes és szűken meghatározott körülményekre korlátozódnak.

Intézményi rendelkezések

Intézményi keretet hoznak létre a végrehajtás felügyeletére, beleértve a közös szerveket, a rendszeres felülvizsgálatokat és a párbeszéd mechanizmusait.

Kalácska Csaba